

Tehtävien ratkaisu: I Talous on ihmisten toimintaa

1. Onko talous ihmistä varten vai ihminen taloutta varten?

1. Perustele väite: Taloudellista toimintaa ei synny ilman tarpeita.

RATKAISU:

Tarpeet ohjaavat kuluttajien toimintaa. Ilman tarpeita ei synny kulutusta. Vaikka kuluttajalle ei olisikaan kuluttamiseen liittyviä tarpeita, tarpeita voidaan luoda mainonnan avulla.

2. Määrittele niukkuuden käsite ja kerro, miten se ilmenee

- a) yksittäisen kuluttajan elämässä
- b) yritysten toiminnassa.

RATKAISU:

Niukkuudella tarkoitetaan tilannetta, jossa tarpeita on enemmän kuin mahdollisuuksia niiden täyttämiseksi.

- a) Rahat eivät riitä kaikkeen mitä haluaa.
- b) Niukkuutta voi olla esim. työvoimasta, raaka-aineista ja koneista.

3. Määrittele käsite ja anna siitä esimerkki

- a) aineellinen kestokulutushyödyke
- b) aineeton kertakulutushyödyke
- c) investointihyödyke.

RATKAISU:

a) Aineellinen kestokulutushyödyke on jokin tavara, joka ei kulu nopeasti, vaikka sitä käyttäisi päivittäin. Esimerkiksi auto tai televisio.

b) Aineeton kertakulutushyödyke on jokin palvelu, jonka kuluttaminen on kertaluonteista. Esimerkiksi auton pesu tai parturi.

c) Investointihyödyke on yleensä yrityksen hankkima hyödyke, jonka avulla pyritään tuottamaan tulevaisuudessa tuotteita enemmän ja edullisemmin.

4. a) Mitä tuottavuuden käsitteellä tarkoitetaan taloustieteessä? b) Millä keinoin tuottavuutta voidaan lisätä?

RATKAISU:

a) Tuottavuudella tarkoitetaan tuotannon määrää yhtä työntekijää ja yhtä työtuntia kohti.

b) Tuottavuutta voidaan kasvattaa esimerkiksi **automatisoimalla tuotantoa, erikoistumalla, kehittämällä työolosuhteita, luomalla työntekijöille kannustimia tai lisäkouluttamalla työntekijöitä.**

5. Miksi taloudelliseen tietoon on syytä suhtautua kriittisesti?

RATKAISU:

Taloudellista tietoa tuottavat esimerkiksi monet etujärjestöt, joiden tavoitteena on esittää tieto sellaisessa valossa, että se tukee parhaiten etujärjestön tavoitteita. Sopivalla aineiston valinnalla voidaan vaikuttaa huomattavasti siihen, miltä tieto näyttää. Taloudellista tietoa voidaan myös tulkita eri tavoin.

6. Perehdy etujärjestöjen ja tutkimuslaitosten www-sivuihin ja analysoi, mitä tavoitteita niillä julkaistu materiaali ajaa.

RATKAISU: Opiskelijan oma vastaus.

2 Talouskasvu tuo työtä ja ongelmia

1. a) Mitä talouskasvulla tarkoitetaan? b) Millä eri keinoilla talouskasvua voidaan saada aikaan? c) Miten talouskasvua voidaan toisaalta puolustaa, toisaalta vastustaa.

RATKAISU:

a) Talouskasvua tapahtuu silloin, kun bruttokansantuote kasvaa edelliseen tarkastelujaksoon (esim. vuoteen) verrattuna.

b) **Talouskasvua saadaan aikaan tuotannontekijöitä lisäämällä tai käyttämällä niitä aiempaa tehokkaammin.** Esimerkiksi raaka-aineiden käyttöä voidaan lisätä tai tehostaa olemassa olevien raaka-aineiden käyttöä. Toinen tapa on lisätä työn määrää tai parantaa työn tuottavuutta esimerkiksi koneellistuminen avulla. Kolmas tapa on vahvistaa osaamista esimerkiksi lisäkoulutuksen avulla.

c) Talouskasvun avulla on mahdollista lisätä hyvinvointia ja pienentää tuloeroja. Talouskasvun vastustajat puolestaan ovat sitä mieltä, että talouskasvu tuhoaa ympäristöä ja vaarantaa siten tulevien sukupolvien elämän. Edelleen vastustajat korostavat, ettei parempi aineellinen elintaso välttämättä tarkoita parempaa henkistä hyvinvointia.

2. Tee käsitekartta talouskasvun vaikutuksista yritysten, kotitalouksien, kansantalouden ja ympäristön näkökulmasta.

RATKAISU:

3. Miksi uusien työpaikkojen luomiseksi tarvitaan talouskasvua?

RATKAISU:

Työn tuottavuus kasvaa Suomessa jatkuvasti, joten talouskasvun täytyy olla suurempaa kuin työn tuottavuuden kasvun, jotta työpaikkoja syntyy lisää.

4. Millainen talouskasvu on kestävä, millainen kestämatöntä?

RATKAISU:

Kestävä talouskasvu ei käytä uusiutumattomia luonnonvaroja nopeammin kuin niitä korvaavia vaihtoehtoja kehitetään, eikä tuota saasteita enempää kuin ympäristö pystyy niitä käsittelemään.

5. Ota kantaa väitteeseen: Jatkuvan talouskasvun ideologiasta on luovuttava, jotta kestävä kehitys on mahdollista. Mielipidekysymys.

6. Hae tietoa talouskasvuennusteista Intiassa, Kiinassa, Yhdysvalloissa, Suomessa ja Ruotsissa seuraaville kolmelle vuodelle. Vertaa tietoja keskenään. Opiskelijan oma vastaus.

3. Suomalaisena kansainvälisessä taloudessa

1. Määrittele käsitteet: a) vapaakauppa b) protektionismi c) suhteellinen etu d) absoluuttinen etu.

RATKAISU:

- a) Valtiot eivät pyri rajoittamaan ulkomaankauppaa esimerkiksi tulleilla tai tuontikielloilla.
- b) Kotimaisen tuotannon suojaaminen ulkomaiselta kilpailulta esimerkiksi tullimaksuilla.
- c) Suhteellinen etu voi liittyä esimerkiksi kilpailijoita parempaan laatuun tai osaamiseen.
- d) Absoluuttinen etu syntyy, jos hyödykkeen tuotanto vaatii kilpailijoita vähemmän resursseja.

2. Miten globalisaatio vaikuttaa Suomen talouteen? a) Negatiiviset vaikutukset b) Positiiviset vaikutukset.

RATKAISU:

- a) Suorittava työ siirtyy halvempien työvoimakustannusten maihin. Kilpailu on kovaa globaaleilla markkinoilla, ja niille on vaikeaa päästä Suomen syrjäisen sijainnin vuoksi.
- b) Pieni kansantalous voi menestyä vain, mikäli se kykenee tuottamaan hyödykkeitä globaaleille markkinoille. Suomi on onnistunut erinomaisesti taloutensa kehittämisessä. Suomalaisella osaamisella on ollut ja on jatkossakin käyttöä ja sen varaan voidaan rakentaa korkeaan tuottavuuteen perustuvaa liiketoimintaa.

3. Ota kantaa väitteisiin: a) Vapaakauppa lisää vaurautta. b) Kaikki EU:n käymä kauppa perustuu vapaakauppaan. c) Suomi hyötyy vapaakaupasta. d) Kehitysmaat kärsivät vapaakaupasta.

RATKAISU:

- a) Puolesta: Vapaakauppa lisää kansainvälistä kauppaa ja työnjakoa, koska rajoituksia rajat ylittävälle kaupalle ei ole. Se mahdollistaa tuotannon siirtymisen sinne, missä tuotantokustannukset ovat edullisimmat. Vastaan: Joistain maista voi tulla vapaakaupan vaikutuksesta vain raaka-aineiden tuottajia. Täysin vapaa kauppa siirtäisi esimerkiksi maatalouden vain sellaisille alueille, joilla on hyvä kasvuolosuhteet ja alhaiset palkkakustannukset.
- b) EU:n käymä kauppa kyllä perustuu vapaakauppaan, mutta vain unionin sisällä. Unionin sisäisessäkin kaupassa on rajoituksia, esimerkiksi maataloutta tuetaan maataloustuen avulla ja näin estetään vapaa maataloustuotteiden kilpailu. EU ei myöskään käy vapaakauppaa EU:n ulkopuolisten maiden kanssa. Joidenkin maiden kanssa on sovittu kauppasopimuksia, jotka vapauttavat kauppaa.
- c) Suomen on helpompi viedä teollisuutensa tuotteita ulkomaille, kun kauppa on vapaata. Toisaalta jos esimerkiksi maataloustuotteiden kauppa perustuisi täydellisesti vapaakauppaan, ei Suomessa kannattaisi viljellä mitään.
- d) Kehitysmaista on usein tullut raaka-aineen tuottajia. Niillä ei yleensä ole teollisuutta, joka pystyisi tuottamaan kilpailukykyisiä tuotteita maailmanmarkkinoille. Toisaalta kehitysmaat ovat päässeet osallistumaan vapaakaupan vaikutuksesta maailmantalouteen ja niihin virtaa pääomia.

4. Hae uutisia suomalaisten yritysten investoinneista ulkomaille. Minkä teollisuusalojen yritykset näyttävät investoivan ulkomaille? Pohdinta- ja tiedonhakutehtävä. Opiskelijan oma vastaus